

بوم گردی در وضعیت قرمز

گفت‌وگو با اشکان بروج، درباره وضعیت امروز اقامتگاه‌های بوم گردی و رسانه‌های گردشگری ایران

● بعد از چند وقت به مشهد آمدید؟ حدود ۶ سالی می شد مشهد نیامده بودم.

● مشهد در این سال ها چقدر نسبت به قبل تغییر کرده است؟

در نگاه اول مشهد خیلی پیشرفت کرده اما از جهاتی این پیشرفت هدایت نشده نبوده است. امروز مشهد شده مهد هتل ها، در راسته خیابان امام رضا^(ع) که راه بروید، هتل های مرتفع فراوانی را خواهید دید که دیگر اجازه نمی دهند شما حرم مطهر امام رضا^(ع) را ببینید. این خیلی ناخوشایند است. جاذبه اصلی این شهر حرم است و هیچ وقت نباید اجازه دهیم که اصلی ترین جاذبه در میان هتل ها گم شود.

● به گواه راهنمایان گردشگری، اروپایی های فراوانی از مرز ترکمنستان وارد مشهد می شوند، اما این شهر مقصد آن ها نیست. معمولا گردشگران اروپایی بدون اقامت شبانه، مشهد را به قصد سفر به مثلث طلایی ایران ترک می کنند. به نظر شما مشهد می تواند برای اروپایی ها هم جذاب باشد؟

ظرفیت های بسیار خوبی در این شهر وجود دارد. سواى جذابیت های معماری و تاریخی حرم مطهر امام رضا^(ع) که برای اروپایی ها جذاب است، تماشای آیین های مذهبی این شهر و به ویژه بقعه مطهر هم برایشان جالب است، چنان که ما مسلمانان هم دوست داریم واتیکان را ببینیم. به جز این در مشهد و خراسان با توجه به تعداد زیاد شاعران و عارفان گردشگری ادبی، فلسفی و معنوی هم می تواند مورد توجه قرار گیرد. در مسیر خرقان، بسطام، نیشابور و توس تعداد بسیار زیادی عارف مدفون هستند که برخی از آنان در سطح جهانی شناخته شده اند و می تواند در زمینه گردشگری عرفانی مورد توجه جهان قرار گیرد. با تکیه بر شاعرانی چون فردوسی، خیام، عطار و... هم می توان در زمینه گردشگری ادبی برنامه ریزی کرد. اصلا قصه های کلید اینجا اتفاق افتاده است و همین امر به تنهایی می تواند یک جاذبه گردشگری داستانی باشد. جاده ابریشم که خراسان در مسیر آن قرار دارد هم ظرفیتی منحصر به فرد است. اما این جاذبه ها به تنهایی کافی نیست. آنچه که من همیشه درباره آن غم می زنم و البته راه حلش را هم می دهم، این است که در ایران نه فقط مشهد، منبع زیاد داریم اما محصول کم داریم. حرم رضوی جزو تنها مقاصد اصلی گردشگری ماست، چون برنامه و مدیریت مشخص دارد. اما در مورد توس چه اتفاقی می افتد؟ تخت جمشید هم سال هاست که تنها یک منبع است و گر نه اگر جاذبه باشد صبح تا شب باید در آن برنامه اجرا شود، قصه داشته باشد، در فروشگاه و رستوران های آن جای سوزن انداختن نباشد. یعنی وقتی یک گردشگر وارد این مجموعه شود باید همه چیزش تأمین باشد و برای لحظه هایش برنامه داشته باشیم، اما الان حتی نمی دانی سرویس بهداشتی اش کجاست.

● مدتی است که راهنمایان گردشگری خراسان با کمک اداره میراث فرهنگی استان، در تلاش اند با همکاری ۱۶ استان شرقی کشور، مسیری برای گردشگران خارجی طراحی کنند. به نظر تان این امر می تواند به افزایش حضور گردشگران اروپایی در مشهد و شرق کشور کمک کند؟

جای سازمان مدیریت مقصد (DMO) در ایران بسیار خالی است، کار این سازمان ها که از سوی بخش خصوصی راه اندازی می شود و با کمک بخش دولتی پیش می رود، برنامه ریزی است. بدون تصارف وزارت میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری توانایی انجام این کار را از نظر علمی و اجرایی ندارد. اما سازمان مدیریت مقصد که ترکیبی از آکادمی های گردشگری، فعالان گردشگری، انجمن های گردشگری، شرکت های خدمات سفر و بخشی از مردم بومی علاقه مند به این کار است، می توانند

شیمای سیدی| اشکان بروج برای فعالان گردشگری ایران نامی شناخته شده است، شاید در حد رضا عطاران برای اهالی هنر سینما، یا حتی علی دایی برای ورزشی ها! درباره هر کدام از حوزه های صنعت گردشگری که صحبت کنی، او یکی از اولین هاست که حرف های زیادی هم برای گفتن دارد. بروج که کارشناسی ارشد مدیریت جهان گردی را در دانشگاه علامه طباطبایی خوانده و دوره های گردشگری و هتلداری را در دانشگاه های سوئیس و اسپانیا گذرانده، امروز یکی از چهره های تأثیرگذار صنعت گردشگری ایران است که با تدریس، برگزاری کارگاه ها و نوشتن مطالب مختلف در تلاش است تا گردشگری ایران را به راه درست هدایت کند. او مدرس دانشگاه و فعال رسانه است، عضو هیئت مدیره انجمن صنفی راهنمایان گردشگری ایران و خلاصه یک صاحب نظر در حوزه هایی چون: اکوتوریسم، کسب و کارهای استارت آپی، بوم گردی و... چنان که حتی استانداردهای اقامتگاه های بوم گردی ایران، بخشی از پایان نامه اوست. اشکان بروج هفته گذشته کارگاهی درباره اقامتگاه های بوم گردی ایران در کنفرانس ملی اکوتوریسم در مشهد برگزار کرد و ما هم در حاشیه همین کنفرانس گفت وگویی با او ترتیب دادیم که در ادامه می خوانید.

چنین برنامه هایی را در کنار کمک های دولتی و شوراهای شهر و روستا انجام دهند. تنها آن وقت می توانیم بگوییم یک برنامه درست و اساسی و همه جانبه است. و گر نه اینکه دو نهاد یا دو نفر بگویند که می خواهند چنین کاری بکنند به نتیجه نمی رسد. طراحی مسیر گردشگری شرق کشور هم کار بسیار خوب و ضروری است اما باید ابتدا از سویی چنین سازمانی طراحی شود و بعد هم چندین گروه ایرانی مسیر را امتحان و بد و خوش را مشخص کنند، بعد شروع کنیم به معرفی مسیر و بازاربایی در مبدأ. ما در گردشگری ۳ مرحله داریم: تولید ایده، تبدیل ایده به محصول و بعد بازاربایی. متأسفانه ما معمولا در همان مرحله اول در جا می زنیم. یکی از چالش های بزرگ گردشگری در ایران کمبود نیروی انسانی کاربلد و نرم افزار گردشگری است. نرم افزار در علم گردشگری یعنی منابع انسانی و سازمان دهی و مدیریت. این علم در گردشگری ما وجود ندارد.

● با توجه به اینکه استانداردهای اقامتگاه های بوم گردی بر اساس پایان نامه شما تنظیم شده است، اکنون و وضعیت اقامتگاه های بوم گردی در ایران را چگونه می بینید؟ اکنون در افشاح ترین وضعیت است. به عبارتی بوم گردی به قهقرا رفت. اهداف حیاتی اقامتگاه های بوم گردی کمترین اثر بر محیط زیست، بیشترین مزایای اقتصادی برای مردم میزبان، کمترین اثر بر فرهنگ بومی و بیشترین احترام برای آن هاست و در نهایت مورد آخر بیشترین رضایت برای گردشگران، اما امروز بیشترین تمرکز بر رضایت گردشگران گذاشته شده است. اصطلاح بازاری «همیشه حق با مشتری است» نباید در گردشگری هم رواج یابد! بر همین اساس فرد به خود اجازه می دهد با هر لباسی وارد روستا شود و هر طور که می خواهد آنجا برخورد کند. در حالی که حق با مردم بومی هر منطقه است و گردشگر باید به فرهنگ ها احترام بگذارد. این منافاتی هم با شادی ندارد، این اصول در همه دنیا وجود دارد. در خارج از کشور هم جو روستاها با شهرها فرق می کند. حتی در ورودی بسیاری از روستاها نوشته شده: ممنون که اینجا فریاد نمی زنید، سپاسگزاریم که در مردم بومی خرید می کنید، زبانه نمی ریزید و...

مقصد همیشگی شود.

● اقامتگاه بوم گردی در شهر هم می تواند باشد یا فقط مخصوص روستاست؟ در بافت تاریخی شهر می توانیم اقامتگاه بوم گردی، هتل سنتی و بوتیک هتل داشته باشیم، بستگی به خدماتی دارد که ارائه می شود. هتل سنتی فقط تم سنتی دارد اما باید تمام استانداردهای هتلی را رعایت کند. بوتیک هتل هم باید سرویس وی آی پی و اصول تشریفات بسیار بالا داشته باشد. اما اقامتگاه سنتی یک خانه با هویت است که معمولا یک خانواده در آن زندگی می کنند خودشان غذای بومی تهیه می کنند رختخواب پیچ می دهند، تخت ندارند، رادیو و تلویزیون ندارند.

● به نظر تان خانه های تاریخی مشهد بیشتر ظرفیت اقامتگاه بوم گردی دارد یا هتل سنتی و بوتیک هتل؟

همه این ها می توانند بشوند، و حتی رستوران. بستگی به نظر خود صاحب خانه دارد که بخواهد در چه سطحی خدمات ارائه کند. به جز این باید به تعداد اتاق هم توجه شود. مثلا برای هتل سنتی باید ۱۰ تا اتاق داشته باشد، اما با یک اتاق هم می توانیم اقامتگاه بوم گردی یا بوتیک هتل داشته باشیم.

● در مشهد بیشتر خانه های تاریخی در بافت تاریخی اطراف حرم است که قیمت زمین بسیار بالاست. به همین دلیل معمولا صاحبان خانه های تاریخی ترجیح می دهند خانه را تخریب کنند و به جایش هتل بزرگ و مدرن بسازند. آیا بوتیک هتل یا اقامتگاه بوم گردی هم می تواند به اندازه هتل های بزرگ درآمدزایی داشته باشد؟ بوتیک هتل نظامیه یا گلستان در تهران یا خانه عامری های کاشان نشان می دهد که می توان در این عرصه موفق بود. به جز این خانه های تاریخی می توانند به صورت ویژه روی یک موضوع کار کنند و در همین زمینه هم معروف شوند. مثلا یک خانه بشود خانه فرهنگ، یا خانه ادبیات. در مشهد با توجه به اینکه شهر جهانی گوهرسنگ هاست، خانه گوهرسنگ بسیار لازم است. در این خانه می توان تمام کانی های خراسان را به نمایش گذاشت و یک کارگاه مردم پسند ایجاد کرد.

● آیا هر روستایی ظرفیت تبدیل شدن به یک جاذبه گردشگری را دارد؟ خیر! این یک توهم است که گاه میراث فرهنگی هم دچارش می شود. مقصد گردشگری یک ناحیه جغرافیایی است که می تواند ۲متر در ۲متر باشد یا ۱۰ هکتار، مهم این است که آنجا یک جاذبه منحصر به فرد فیزیکی، رویدادی، طبیعی و... داشته باشد. اینکه روستاست دلیل نمی شود که جاذبه باشد. گاهی روستاهایی به عنوان هدف گردشگری مطرح می شوند که تا شعاع ۴۰ کیلومتری شان حتی یک جاذبه هم نیست. پس هر روستایی نمی تواند مقصد گردشگری باشد، چنان که در دنیا هم چنین نیست.

● چگونه یک مکان تبدیل به جاذبه می شود؟ در گردشگری اصطلاحی داریم به نام «چرخه حیات مقاصد باتلر»، که نحوه تولد تا مرگ جاذبه گردشگری را توضیح می دهد. اولین گام اکتشاف و شناسایی از سوی ماجراجوهاست. بعد مقصد دهان به دهان معرفی می شود و ابتدا گروه های کوچک به آنجا می روند. بعد کم کم پانوق می شود و مینی بوسی آدم می رود، اینجا می رسد به مرحله مشارکت که هر کدام از بومی ها یک قسمت کار را به عهده می گیرند، یکی حمل و نقل، یکی جای خواب و... بازار بزرگ تر که می شود می رسد به توسعه، حالا همه چیز رشد می کند و تورها وارد کار می شوند. مرحله چهارم ثبات است که گردشگری تبدیل می شود به اقتصاد اول یک شهر. مشهد و قم الان چنین جایگاهی دارند. بعد از این، رشد کم می شود و مقصد وارد حساس ترین زمان می شود، می تواند از بین برود، لوٹ شود و دیگر کمتر کسی به آنجا برود یا اینکه با برنامه های مختلف مشتری های دائمی بیایند و تبدیل به

روزنامه شهرامدوزنگی

شنبه ۲۳ آذر ۱۳۹۸
شماره ۲۳۳۲

روزنامه شهرامدوزنگی

امیدواریم مشهد شهر بعدی باشد

رئیس شبکه ضایعه نخاعی استان از جشنواره ملی گردشگری معلولان یزد می گوید

عظیم زاده! برپای نخستین جشنواره ملی گردشگری معلولان در کشور اتفاق دوست داشتنی و متفاوتی بود که شهر یزد توانست پیشرو آن باشد. این جشنواره از دهم تا بیستم آذرماه در یزد برگزار شد و سعی کرد با شعار «یزد شهر دوستدار معلول» اتفاق های خوبی را در زمینه بازدید معلولان از جاذبه های تاریخی و گردشگری شهر فراهم کند. همین اتفاق بهانه ای دستان داد تا بنشینیم پای صحبت های خیرالنساء خوش نیت، رئیس شبکه معلولان ضایعه نخاعی خراسان و تجربه او و همراهانش را از این سفر بشنویم.

● هم مسئولان و هم مردم پای کار بودند خوش نیت درباره تجربیاتی که در این سفر به همراه دوستان و معلولان دیگر داشته است می گوید: «این اتفاق یک کار گروهی خوب بود که به همت شورای شهر یزد و ویژه سپنتا نیکنام، رئیس کمیسیون خدمات شهری، انجمن ضایعه نخاعی یزد، میراث فرهنگی و بهزیستی انجام شد. ما توانستیم در این سفر خیلی از اولین ها را تجربه کنیم. بازدید از اماکن تاریخی و گردشگری، تور کویرنوردی و بازدید از محیطی مثل زورخانه اتفاق های جالب این سیر و سیاحت بود. علاوه بر مسئولان شهری، مردم هم از این اتفاق به شکل شایسته ای حمایت کردند، از جوانان زرشتی شهر گرفته تا هیئت های مختلف مذهبی دیگر. تمام هدفشان هم این بود که مهمان هایی که قدم به شهرستان گذاشته اند اوقات خوشی را سپری کنند، مثل یک میزبان خوب همه جا همراهی مان می کردند، بدون اینکه ردی از تحم یا دلسوزی در رفتار و کردارشان باشد.»

● نگاه یزدی ها به معلولان متفاوت است خوش نیت معتقد است این اتفاق خوب نتیجه نگرش خوب مسئولان شهری به

● سفر به مشهد و زیارت بارگاه امام رضا (ع) مطالبه همیشگی معلولان است

«سفر به یزد تجربه بسیار خوبی بود. خیلی از افراد گروه برای اولین مرتبه بود که سفری را تجربه می کردند، آن هم به تنهایی و جدا از خانواده.» این را خوش نیت می گوید و ادامه می دهد: «این سفر باعث شد تا احساس ناامنی و ترسی که شاید قبل از سفر در وجود خیلی از آن ها مشاهده می شد، تبدیل شود به یک احساس خوشایند با چاشنی امنیت و استقلال طلبی. امیدوارم چنین اتفاقی در شهرها و استان های دیگر ما نیز تکرار شود، مخصوصا مشهد. سفر به مشهد و زیارت حرم امام رضا^(ع) آرزوی قلبی و همیشگی دوستان ماست. مشهد به طور کلی زیرساخت های خوبی برای معلولان دارد و می توان با یک بررسی و پالایش مجدد، معابر و مکان های عمومی را برای معلولان مناسب سازی کنیم.»

مقاصد امن سفر در سال ۲۰۲۰

● سهم بالای شهرهای آسیایی در فهرست ۲۰ شهر پربازدید جهان

مؤسسه پیرومانیتور ۲۰ شهر پر بازدید جهان در سال ۲۰۱۹ را بر اساس آمارهای سال ۲۰۱۸ و تخمین گردشگران ورودی سال ۲۰۱۹ معرفی کرده است. این آمارها نشان می دهد با اینکه هنگ کنگ برای مدتی است که درگیر اعتراضات و ناآرامی هاست، همچنان پربازدیدترین شهر دنیا به حساب می آید. در این فهرست هنگ کنگ با ۲۶ میلیون و ۷۱۶ هزار ورودی در رتبه اول شهرهای پربازدید سال ۲۰۱۹ قرار دارد. بانکوک، لندن، ماکائو و سنگاپور در رتبه های بعدی قرار گرفته اند. نکته جالب در این رده بندی جایگاه مناسب شهرهای آسیایی است که ۷ رتبه از ۱۱ رتبه اول را به خود اختصاص داده اند. از ترکیه و هند ۲ شهر و از تایلد، ۳ شهر در این فهرست قرار دارد. شهر مکه نیز در رتبه بیستم قرار گرفته است.

● یکی از ۲۰ جهانگرد معروف یوتیوب به ایران آمد

مارک وینز یکی از ۲۰ چهره شناخته شده در یوتیوب است. ویدئوهای او از غذاهای خیابانی گاهمی اثری ششیه بمب در شبکه های اجتماعی دارد. او حالا برای تغییر نگاه گردشگران جهان به ایران سفر کرده است در حالی که رسانه های جهانی، ایران را کشوری ناامن معرفی می کنند.

● مؤسسه گالوپ که یکی از معتبرترین مؤسسات نظر سنجی در جهان محسوب می شود، به نزدیک شدن به پایان سال ۲۰۱۹، به معرفی امن ترین و ناامن ترین کشورها در سال ۲۰۱۸ اقدام کرده است. مبنای اصلی این نظرسنجی شاخص قانون و نظم است که خود مبتنی بر اعتماد مردم به پلیس محلی، احساس امنیت شخصی احساس امنیت بیشتری دارند و برعکس، هر چه امتیاز کمتری داشته باشد، یعنی احساس امنیت مردم در آن کشور کمتر است. بر اساس نظرسنجی انجام شده بالاترین امتیاز به ترتیب متعلق به سنگاپور، نروژ، امارات متحده عربی، اسلونی، ترکمنستان، سوئیس، ارمنستان، فلاندن و تاجیکستان بوده و پایین ترین امتیازها به ترتیب به افغانستان، ونزوئلا، آفریقای جنوبی، برزیل، بوتسوانا، گابون، جمهوری دومینیکن، آرژانتین و لیبی را تعلق داشته است. ایران در رده های میانی این نظرسنجی قرار گرفته است. علاوه بر این، وبسایت internationalstos.com که درواقع شرکتی است که در زمینه سلامت جهانی و خدمات ایمنی مسافرتی فعالیت می کند، نقشه ای را بر مبنای ریسک و امنیت سفر در کشورهای مختلف دنیا منتشر کرده است که در این بین ایران جزو کشورهای کم خطر است.

جدیدت تورمن، نویسنده و فیلم نامه نویس: هرنرؤیاپردازی می داند که ممکن است دلنگن مکانی شود که تاکنون به آنجا سفر نکرده است، شاید دلنگنی ای بیشتر از آنچه که برای خانه خود تجربه می کند.